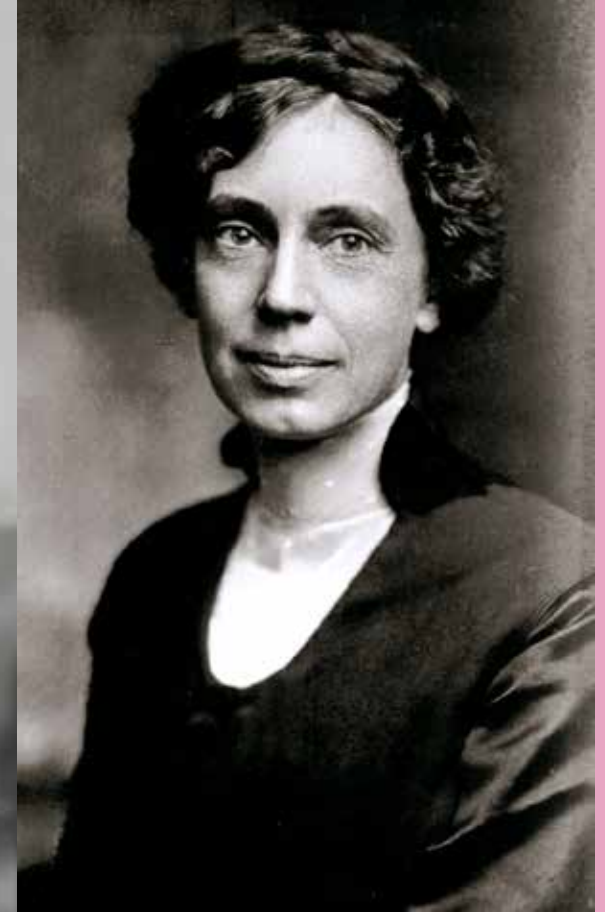

Bahá'í novinářka Marta Root na audienci u prezidenta T. G. Masaryka

20. března 1928

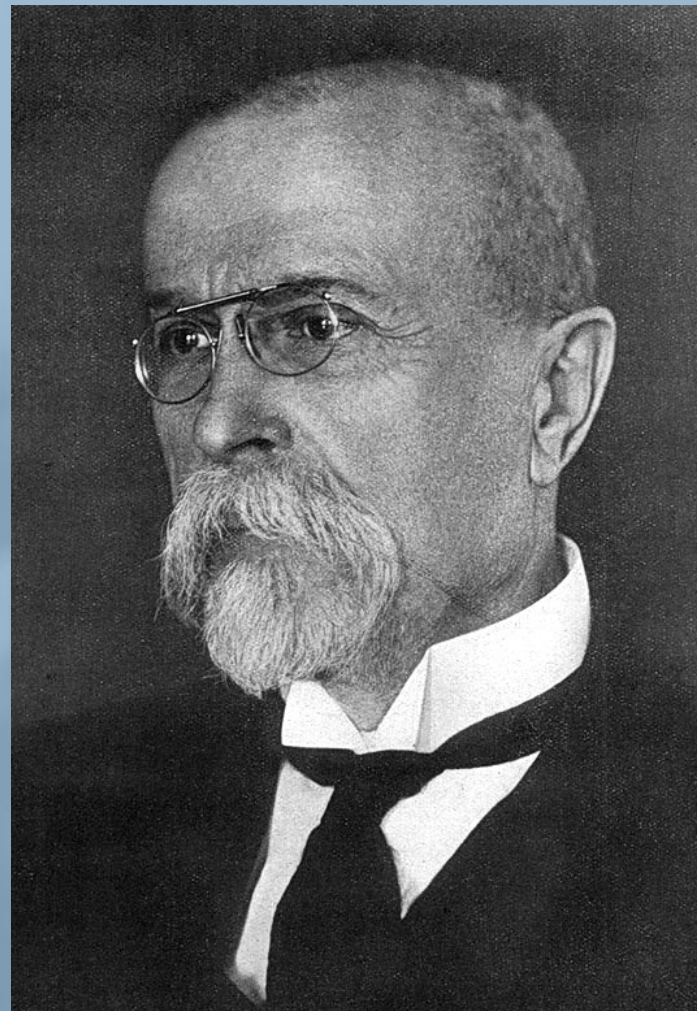

1928

Martha L. Root

Člověk vnímá prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, zakladatele a prvního prezidenta Československé republiky, jako humanistu s určitými vlastnostmi, jimiž se podobá Tolstému, jako psychologa míru s některými rysy, jimiž se podobá Woodrowu Wilsonovi a jako analytika lidských pohnutek, nikoli nepodobnému Shakespearovi. Američané na něho vždy myslí jako na československého George Washingtona a všechny země ho považují za jednu z největších žijících postav, které vzešly z poválečného období. Je konstruktivním budovatelem lepší civilizace a veškeré snažení jeho života spočívá na duchovním, liberálním základě. Býval profesorem, a to jak skvělým profesorem byl, dokládají mladí lidé, kteří se rozšíření jeho inspirací stávají tvůrci myšlení a konání v dnešní Evropě. To, že byl profesorem, je však něco jako vedlejší produkt jeho života, lze-li člověku dovolit, aby takového výrazu užil, neboť se na tento svět narodil proto, aby byl státníkem!

Tomuto pražskému profesorovi bylo již přes šedesát let, když vypukla světová válka a uviděl příležitost, aby opět přivedl

První československý prezident
Tomáš Garrigue Masaryk

k duchovní a demokratické jednotě svůj národ, který byl potlačován třemi sty lety poroby. Pochází ze Slovenska, z plémě Jana Husa a Komenského, a trpyt těchto velkých českých idealistů neustále rozněcuje srdce jejich lidu. Profesor Masaryk se držel vize svého znamenitého krajana Komenského, který pravil: „Věřímť i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu vlada věcí tvých k tobě se opět navrátí, ó lide český.“

Setkat se s prezidentem Masarykem je v životě člověka velkou událostí. Pisatelce se této velké štědrosti dostalo 20. března 1928. Několik okamžiků před přesně stanovenou jedenáctou hodinou čekala pisatelka v tajemnickově kanceláři v prezidentově domově, historickém a velkolepém Hradě, vrcholném triumfu Prahy, z něhož v uplynulých staletích vládlo mnoho králů. Schopný tajemník jí řekl: „Řekněte mu o těchto Bahá'u'lláhových zásadách pro světový mír. Nepřeje si udělat rozhovor, ale promluví si s vámi.“

Tento laskavý a velice výkonný tajemník pan Vasil K. Škrach sestoupil s pisatelkou ke dveřím prezidentovy knihovny. Na této nedlouhé cestě jedním z největších

Stalo se před 90 lety

paláců v Evropě – s pouhými šesti sty místnostmi! – možná oba dva přemýšleli o bouřlivě nebezpečném, a přesto nebojácném a ušlechtilém životě tohoto pozoruhodného a duchovního diplomata Evropy. „Ó Bože, jak jenom trpěl, aby toto dílo uskutečnil!“ pomyslela si pisatelka. Jak málo jenom pro něj znamenají vnějškové věci! Vypracoval se nahoru z chudoby, je štědrým dárcem, patří k té malé skupince (slovy, kterých kdysi užil) s jasnými hlavami, poznáním, pevnou vůlí, kteří nemají strach ze smrti, což dodává obří sílu. Návštěvnice si rychle postupně vybavila příhody, které zažil muž, kterého měla potkat. Vzpomněla si na to, že jeho žena byla Američanka Charlotte Garrigue a jak Masaryk něžně napsal o jejích narozeninách v roce 1918: „Šťastnou náhodou jsem vyplul k domovu o narozeninách své ženy. Má dcera Olga a já jsme si to jako vždy pokojně připomněli a vzpomínky, ne, nikoli vzpomínky, jelikož myšlenky a pocity dvou duší, kteří vzdor vzdálenosti k sobě lnou, jsou něčím více než vzpomínkou.“ Jak je krásné, že jeho milovaná manželka žila dostatečně dlouho, aby se dožila manželova úspěchu, aby se dožila toho, že bude Československá republika pevně ustavená, ačkoli zesnula tak záhy po jejím vzniku! Snášela pronásledování velmi hrdinně, když byl její manžel v exilu s vysokou cenou vypsanou na jeho hlavu. Nepřátelé jí výsměšně poslali rakev jako dárek. Jeho drahá dcera, dr. Alice Masaryková, která s ním bydlí v tomto krásném hradě, který se zalit sluncem vypíná nad řekou a kopci, odvážně prošla mnohaměsíčním vězněním před tím, než se Československo stmelilo ve stát.

Pisatelka se též rozpomněla na velkou lásku, kterou prezident Masaryk chová ke svému velikému ministrovi zahraničních věcí dr. Edvardu Benešovi, jak vždy chválí jeho práci a když dá Československá republika prezidentovi nějaký dar ve snaze o to, aby se mu prokázala jenom trocha její oddané lásky a vděčnosti, Masaryk okamžitě dá značnou část toho daru dr. Benešovi. Tento prezident nejenom povstal, aby vytvořil stát, ale aby ho za velmi krátkou dobu fenomenálně rozvinul. Myslí na všechny věci. Teprve toho rána se pisatelka doslechla o lásce prezidenta Masaryka k Židům, a jak zaslal dar nové židovské univerzitě ve východním Československu, který neposlal z vládní kasy, ale z vlastní soukromé kapsy.

Takový je tedy muž, který tak milostivě pravil, že přijme americkou Bahá'í a žurnalistku. Pisatelka tohoto článku a pan Škrach, kteří procházeli takřka neslyšně rozlehlými sály pohroužení do svých vlastních myšlenek o prezidentu Masarykovi, si potrásl rukama, usmáli se přívětivým úsměvem dvou lidí, kteří společně obdivují tohoto velikého prezidenta a dveře do knihovny se tiše otevřely dokořán, aby jimi mohl ohlášený host vejít.

Prezident stál uprostřed této knihovny, velice vysoký, velice pohledný, oblečený do elegantního jezdeckého obleku. Přišel dovnitř ze své obvyklé ranní vyjížďky na koni, a pevně a srdečně stiskl ruku svého hosta. Síla a důstojnost, génius, pronikavá mysl probleskující jako světlomet a duch vzácný a krásný, se řadí k jeho vlastnostem, které vyzařují do prostoru, aniž by si nějaká z nich byla svého vyzařování vědoma. Ovzduší panující v jeho místnosti bylo prostředím, které se k němu hodilo, třebaže měl člověk stěží čas na to, aby si toho povšiml. Jeho Knihovna patří k nejskvělejším soukromým knihovnám na světě, alespoň k nim náleží sbírka knih na duchovní témata. Mezi knihami byly zarámovány portréty jeho přátel – Tolstého, Woodrowa Wilsona, Whitmana a ostatních. Poblíž jeho pracovního stolu byly obrázky jeho ženy a dětí. Místnost byla provoněna půvabnými růžemi a vzácnými rozkvetlými rostlinami. Československo na to s láskou dohlíželo. Několik bílých azalek, modrých hortenzií a orchidejí bezpochyby patřilo k darům k jeho narozeninám, které se dne 7. března náležitě oslavovaly po celé republice. V Československu možná existuje mnoho různých politic-kých stran, ale jde-li o prezidenta, stojí pevně jedna strana, jeden hlas. A nyní o tom, co se odehrálo. Poté, co prezident Masaryk požádal pisatelku, aby se posadila za jeden ze stolů, usedl také a jednou z jeho prvních poznámek bylo:

„Povězte mi o Bahá'u'lláhově Učení o míru. Četl jsem ty dvě knihy, které jste mi poslala a hovořil jsem s panem Benešem o těchto mírových zásadách.“

A poté později, když se rozmluva stočila k Ženevě a tamní práci pro mír, pravil: „Ženeva je velmi dobrá, pilně pracují ve Společnosti národů, ale Společnost národů musí být podporována národy všech zemí. Samotní diplomati nemohou přivodit mír. Je ohromná věc, že se diplomaté z různých zemí navzájem setkávají v Ženevě, aby společně hovořili a navzájem se poznávali. Každý vidí, že ten druhý je také člověkem právě jako on.“

Prezident dále velmi názorně ukázal, kterak „měšce světa“ začínají mluvit, aby v těchto dnech pracovaly pro mír!

Stalo se před 90 lety

Pisatelka se zeptala prezidenta Masaryka, co považuje za nejlepší způsob k prosazování světového míru a on odpověděl:

„Pokračujte v tom, co děláte. Rozšiřujte toto učení humanity a nečekejte na diplomaty. Ale je to veliká věc, že lidé na vlivných místech začínají mluvit o těchto univerzálních mírových principech. Jděte s těmito principy mezi diplomaty, mírových společností, do univerzit, škol, církví a také o nich pište. Světový mír přinesou jen lidé.“

Hovořil o „Chelčického mírové společnosti“ v Praze a říkal, že Petr Chelčický učil v patnáctém století v Čechách proti násilí a bojování. Celé české bratrství je potomkem Chelčického doktríny.

Jelikož je vojenský výcvik otázkou, kterou pokládají stovky tisíc mladých mužů, na pisatelku se naléhalo, aby tuto záležitost prezidentu Masarykovi předložila, zejména šlo o případy několika lidí, kteří byli posláni do vězení. Prezident odpověděl, že mnozí užívají výmluvy svědomí, aby utekli a nesloužili. „Musí se umět chovat,“ pravil, „a musí též ve svých veřejných proslovech užívat rozvahy a taktu. Jejich propaganda mezi jejich následovníky mnohdy vyvolává důsledky, které nejsou mírumilovné. Nikoho přece nezabíjejí, procházejí-li výcvikem. A pak, kdyby přišla válka, tak muži, kteří se pušky ani nedotknou, by dostali pokud možno jinou práci. S chlapci nezacházíme špatně, děláme, co jen můžeme, abychom jim pomáhali, ale oni musí cvičit, nemohou utíkat před povinností.“

„Můj názor je takový: braň se, ale dělej pouze to, co je nutné. Odtáhni ruce a odhod' nůž, užívej ho pouze k obraně, a ne k násilí. Byl bych pokrytcem, kdybych řekl, že miluji svého nepřítele. Celkem vzato ho rád nemám. Jestliže je ďábel, tak ho rád nemám, ale snažím se být k němu spravedlivý. Vždy se mi líbil Konfuciovův výrok o tom být spravedlivý ke svému nepříteli.“

Avšak prezident Masaryk je neúnavným pracovníkem za mír. Věří ve vzdělávání

světa k míru a že všechny země musí složit zbraně současně. Během velice nedávno konané konference bývalých vojáků ze tří zemí, v nichž pomáhalo čtyřicet tisíc československých legionářů, uviděla pisatelka v jedněch pražských novinách jeho řeč k těmto vojákům. Mimo jiné jim řekl: „Mír je základem republiky a největším prvkem jejího upevnění. Naše touha po míru se nesmí a nebude brát jako známka slabosti a zbabělosti. Bude se spíše brát jako známka toho, že rozumíme novému politickému řádu, který vznikl v Evropě a že věříme ve spravedlnost a vypořádání se s obtížemi jinými prostředky než válkou.“

Člověk by si měl přečíst knihu prezidenta Masaryka „Budování státu“, aby porozuměl jeho pečlivému studiu příčin a následků velké světové války a jeho názorům na světový mír a náboženství. Lidé v Československu považují „Českou otázku“ a „Havlíčka“ za knihy ze zlata. Tyto knihy především obsahují náboženskou víru prezidenta Masaryka, neboť celý život prezidenta Masaryka byl nábožensky založený. Kdyby si člověk přečetl jeho knihu „Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty“, poznal by, že náboženství je klíčem k úspěšnému životu.

Prezident Masaryk je rovněž světově proslulým novinářem a nepřestává psát. Právě vysoké honoráře zaplacené za jeho články, které se téměř vyrovnaly jeho profesorskému platu v Londýně, pomáhaly vydržovat jeho a jeho rodinu, když pracoval na vytvoření československého státu. Mluvili jsme toho rána o muslimech a Číňanech, kteří pokaždé, když vidí, že je na kousku papíru něco napsáno, tak ho s úctou uchovávají – muslim kvůli tomu, že si myslí, že by mohl obsahovat výňatek z „Koránu“ a mnozí Číňané pro to, že tak obdivují a zbožňují učenost. Prezident Masaryk pravil:

„Myslím si, že by se měl novinář snažit o to, aby na papír zanesl taková slova, která zajistí úctu všem, kteří je čtou. Krom toho, spisovatel nepíše pouze pro přítomnost, Litera scripta manet!“

Jelikož je pisatelka nadšenou esperantistkou, zeptala se prezidenta Masaryka, co si myslí o esperantu coby světovém pomocném jazyku jako prostředku k prosazování míru. V několika jeho dalších komentářích intuitivně vycítila, že se vůbec nestydí za významnou úlohu, kterou Československo v esperantském

NÁRODNÍ OSVOBOZENÍ

Ročník IV.

V Praze, v úterý 19. dubna 1927.

»Národní Osвобоzení« vychází denně. — Redakce: Rukopisy se nevracejí. — Měsíční předpl. poštou neb akc. spol. »Pokroky« v Praze. — Šéř. dr. L. Sychava.

Zlatušíka 5. — Admína. Revoluční 6. — Fil. red. a donáškou 16 Kč. — Do ciziny: Polsko, Jugoslavia a — Odp. red. Jos. Dýma. — Telef. redakce: 25878 a

adm. v Beně, Dvorecká 2 (tel. 1866). — Fil. red. a Rakouska 16 Kč, do ostat. zemí 31 Kč. — Cis. pošt. 27923, noční 29128, admína. 20424 a 29128. — Tisk

adm. v Bratislavě, Štešek. úř. 3249. — Majit. knižtiskárny »Pokroky«, 1926.

Sjezd sebedůvěry.

R. — V Praze dne 18. dubna.

Jestliže někdo od sjezdů sociální demokracie očekával překvapující, nová politická asnesení, musí být výsledkem sjezdových porad zklamán. Sjezd nepřinesl nic, co by mohlo překvapovat; nic, co by znamenalo obrát v dosavadní politice strany. Ale o nic takového vůbec nešlo. Chcete-li, sjezd se konal, protože se podle organizačních řádů, předpisujících období svolávání řádných sjezdů, konati musel. Přes to však nebylo by správně podceňovati jeho význam. Pro vnitřní život strany má důležitost velikou, ale i z hlediska všeobecně politického zasluží si vážné pozornosti.

Byl to sjezd sebedůvěry, opět nabytí sebedůvěry a sebejistoty sociální demokracie. Žádná československá strana neprožila otřes tak prudký a nebezpečný, jako strana sociální demokracie. Po své roztržce s komunisty prožívala doby hluboké deprese, chvíle krajního nebezpečství, kdy nebyla ohrožena jen ve své početní a politické síle, nýbrž přímo ve své existenci. Ne-trvalo krátký čas, kdy se strana právem musila obávat, nebude-li komunistickým přívalem zcela smetena; a ptirozené, obavy byly provázeny

našeho politického života. Na tom musí mít zájem i ten, kdo nemůže souhlasit ve všem s jejími politickými postuláty nebo s jejím postupem, i každý seriosní politiký odpůrce.

Třeba se ještě dotknout alespoň stručně některých nedostatků nebo slabín této strany. Jsou to věci staré a dobře známé. Je to především nevyřešenost otázek programových. Na sjezdu byl rozdán návrh na revizi programu; bude se o něm rozhodovati teprve na mimořádném sjezdu příštího roku. Bylo by si přáti, aby diskuze o předloženém návrhu byla hluboká a všestranná, aby revidovaný program byl opravdu důležitým a upotřebitelným instrumentem

sociálně demokratického hnutí. Bylo vždy slabinou naší sociální demokracie, že nevynikala ani hloubkou ani původností teoretickou. K tomu by se především mělo soustředit úsilí sociálně demokratické inteligence. Na tom také bude do velké míry záležeti možnost větší přitažlivosti a účinnějšího působení strany na mládež, která se dosud ke straně nehlásí v počtu, který je pro stranu nutný, nemá-li se státi stranou starších. A síla myšlenková přispěje také k elánu strany, kterého se straně značně nedostává; bez elánu, podněcujícího bojovnost, nemůže se obejíti strana, která nechce být jen straníčko politickým útwarem, nýbrž i hnutím.

Školou k míru. - La paix par l'école. Al internacio konferenco »Paco per lernejo«.

Publika opinio en Ĉeĥoslovaka Respubliko kaj ĝia peranto, la publika gazeto, sekvas kun gojo kaj profunda estimo la laboron de la entusiasmaj pioniroj de pli bona estonteco homara, kiuj venis al ni en Praha unuigitaj per la nobla ideo, esprimita en la devizo:

»Paco per lernejo.«

Estu sincere bonvenintaj! Sukceso al via laboro!

Nota kan neus

Otrásla jednoti

Berlin, 17. dubna. — »Tageblatt« oznámí vlády o Nankinu pošli. Návrh, v notě obsažené losi byly vyšetřeny m jisté odmítnut. Jak se z ské vládě otrásl časinných moc dloného trvání. Dále slunce se přimlouvá za lín hrozí prohlášení sulátu v Mukden hliďku pekinských kniž dentů a profesorů try university číní práci p

Boj o rakou

V íde n, 18. dubna. ských městech a prům zavati téměř definitivní volby, které se konaly Je proto přirozené, že z se k vesnici, kde jediná 205 ustáleno a kde ro

1927 - Universita Karlova - mezinárodní konference Školou k míru pod záštitou T. G. Masaryka

Prezident Masaryk se podobá Skotům, kteří toho mnoho nenamluví, ale kteří věci dělají. On a dr. Beneš aktivně pomáhali „Všeobecné konferenci pro vzdělávání k míru prostřednictvím škol“, která se loni konala v Praze. Na tomto kongresu se z esperanta stal úřední jazyk pro tlumočení. Proslovy se mohly pronášet v jakémkoli jazyce, ale tlumočilo se pouze do jediného, do esperanta. Anebo naopak, byl-li projev v esperantu, překládal se do jednoho jazyka. V tomto roce na to přecházejí mezinárodní kongresy. Praze patří ona pocta tohoto pozoruhodně úspěšného experimentu.

Rozhovor se opět stočil na Bahá'u'lláha, Jeho život, Jeho kruté pronásledování a dlouhé věznění kvůli šíření mírových zásad, které se dnes studují s horoucím zájmem. Pisatelka vrhla letmý pohled vzhůru na obrázek hraběte Tolstého a pověděla prezidentu Masarykovi, že jeho velkého přítele Tolstého přitahovala Bahá'í věc, ačkoli se o Bahá'í Učení doslechl až v pozdní etapě svého života. Když se o něm přece jen dozvěděl, poslal a zakoupil všemožné knihy o Bahá'u'lláhovi, které mohl v angličtině, francouzštině, němčině nebo perštině dostat. Později napsal: „Trávíme své životy snahou vyřešit hádanku vesmíru. Byl však jeden turecký Vězeň, Bahá'u'lláh, v palestinské 'Akká, který měl klíč.“

Hovořilo se o Bahá'u'lláhově malé knížce „Sedm údolí“ – cestě duše k tomu, aby se osvobodila. Profesor Baudouin o této malé knížečce řekl, že ukazuje na Bahá'u'lláha nejenom jako na velkého světového učitele míru, ale jako na jednoho z největších básníků, který kdy žil. Prezident řekl, že by si rád tuto knihu přečetl.

Ona hodina s prezidentem Masarykem uplynula jako všechny okamžiky strávené na vrcholku hory velice rychle. Když svému hostovi při odchodu podával ruku, pravil: „Přeji vám ve vaší práci mnoho úspěchů!“ a krásná audience u něj byla kouzelnou hůlkou, která toto přání splnila. Vždyť je-li upřímný pracovník přijat prezidentem Tomášem Garriguem Masarykem z Československé republiky, pak úspěch v oné zemi opravdu přijde!